

Posudek oponenta bakalářské práce

Rebeka Lacinová. *Sociálna produkcia priestoru knižnice. Etnografia*. Praha FHS UK, 2023, vedoucí práce Mgr. Hedvika Novotná, Ph. D., 64 stran.

Rebeka Lacinová si pro svoji bakalářskou práci vybrala prostor knihovny v nejmenovaném městě. Prostřednictvím zúčastněného pozorování, rozhovorů a analýzy materiálního prostředí se pokusila etnograficky ukázat, jak je prostor knihovny u/pře/tvářen skrze objekty, ideje i knihovnické, uživatelské praxe. Konceptuálně se práce opírá o Lefebvrovu sociální produkci prostoru, studium materiální kultury a definice městského veřejného prostoru.

Rebečin text je z těch, které je radost číst. Z formálního hlediska je logicky a srozumitelně vystavený, navíc bez gramatických chyb a překlepů. Autorka zároveň správně odkazuje na citovanou literaturu.

Tyto kvality se projevují hned v narativním úvodu práce a teoretické části. Rebeka nás provází tematikou sociální produkce prostoru, materiální kultury a městského veřejného prostoru s lehkostí, která textu nijak neubírá na obsažnosti a interpretační síle. Za nejvíce zdařilou v tomto kontextu považuji pasáž osvětlující Lefebvrovu myšlenku. Synergické uchopení Lefebvrových často kryptických a protichůdných myšlenek totiž v kontextu bakalářských prací skutečně není běžné. Rebeka s Henri Lefebvrem živě komunikuje, což jí poskytuje náležitou výbavu pro další pasáže textu.

V metodologické části se - kromě adekvátního a srozumitelného osvětlení proč Rebeka zvolila kvalitativní přístup opřený o výše zmíněné metody - vyskytuje i detailní popis vstupu do terénu. Vyčerpávající soupis výzkumných (pod)otázek (str. 15 a 16), ale možná nechtěně odkrývá, že některé otázky v rámci empirické části zůstaly zodpovězeny jen velmi stručně (*např.*: „*Akým spôsobom sa do knižnice premieta jej umiestnenie?*“). Zásadním momentem metodologické části je ale pojednání o etice výzkumu. Autorka se totiž musela při finalizaci práce potýkat se zásadními problémy stran autorizace citací aktérek výzkumu, což bych rád rozebral jako důležitý bod k diskusi níže. Tato skutečnost zásadně ovlivnila povahu empirické části Rebečina textu.

Empirická část je i tak velice čtivá, logicky strukturovaná a analytické kategorie jsou interpretačně nosné. Jednotlivé pasáže neobsahují nějaké zásadní nedostatky, dovolím si proto uvést pouze trojici potenciálních témat/nápadů k diskusi:

- 1) Charakter prezentace dat ovlivňuje absence citací pracovníků knihovny, neboť ty po přečtení předfinální verze Rebečina textu (byť anonymizované) uvedení svých replik odmítly. V textu se tak vyskytují pouze Rebečiny terénní poznámky a parafráze jednotlivých replik. Nastalou situací autorka dle mého názoru vyřešila elegantně, i tak to empirickou část ovlivnilo. Oproti předchozím pasážím text empirie trochu ztratil dech. Práci to ubírá dosavadní živost, ale nijak zásadně to nesnižuje výpovědní hodnotu zjištění. Z obecného hlediska bych u obhajoby rád diskutoval: (a) jak (a zda) lze takovým eticky důležitým

situacím předcházet?, (b) do jaké míry je výzkumnice zavázána přistoupit během autorizace na požadavky účastnic výzkumu.

- 2) Představená data odhalují zajímavou spojitost mezi materiální kulturou, prostorem a kulturním kapitálem (Bourdieu 1977, 1984). Knihovnice se vlastně v prostoru knihovny stávají tzv. kulturními zprostředkovateli (cultural intermediaries), což jsou dle Bourdieho osoby, které v podstatě spoluurčují vkus lidí, se kterými vstupují od interakce. Prostor knihovny jim v tomto poskytuje symbolický kapitál, který je materializován skrze knihy a kontrolu nad tím, co doporučí, zakoupí apod. Prostředí knihovny tak ilustruje v sociálních vědách často opomíjenou prostorovou rovinu Bourdieova pojetí sociálního pole a distinkce (Savage 2011).
- 3) V empirické části není nijak hlouběji zdůrazněna role informačního systému a elektronické databáze knih. Pokud knihovna vůbec nějakou používá, vypovídá tato rovina nějak specificky o vztahu prostoru, materiální kultury a virtuálního světa?

Na závěr je třeba znovu zdůraznit, že je práce Rebecky Lacinové skutečně vynikající. Autorka prokázala schopnost provést samostatně výzkum v poměrně složitém prostředí, vyřešit složitá etická dilemata spojená s autorizací a kvalitně představit svá analytická zjištění.

Práci proto navrhuji k obhajobě s hodnocením výborně.

V Praze, dne 4. 9. 2023

Michal Lehečka

.....